ترجمه از فرانسه

از ترتیبات تأسیس دولت مقننهٔ بلژیک

بنام ملت

فرمان

مجلس ملی قوانین اساسیه ذیل را مرتب و مقرر میدارد

عنوان اول

در خاک مملکت و تقسیم آن

بند اول

مملکت منقسم میشود به ایالاتی چند که اسامی آنها معین و معلوم است

اول — افزایش و یا نقصان عدهٔ این ایالات باید بتصویب مجلس شورای ملی که اطاق وکلا باشد و بموجب قانون مخصوص بوده باشد

دویم — تقسیم ایالات به بلوکات مختلفه نیز باید بموجب تصویب

مجلس

مجلس و قانون مخصوص بوده باشد

سوم — حدود مملکت و حدود ایالات و حدود تقسیمات جزء آن تغییر نمیکند مگر بتصویب مجلس و قانون مخصوص

عنوان دویم

راجع به اهالی مملکت و حقوق آنان

چهارم — هر یک از افراد خارجه میتوانند قبول تبعیت داخله را بنمایند و از قبول شدن او به تبعیت و بقای او بر تبعیت و خلع شدن او از تبعیت باید بموجب قانونی باشد که در مجلس شورای ملی معین نمایند مجلس شورای ملی معین خواهد کرد در سایر قوانین تبعیت شرایطی که راجع میشود بحقوق تبعیت از چه قرار است

پنجم — تبعیت هر خارجه و قبول آن منوط است بتصویب و اجازهٔ مجلس شورای ملی

ششم

ششم — حقوق اهالی مملکت کلیةً محفوظ است شئونات و درجات شخصیه
جهة سبب این حقوق نخواهد بود بلکه تمام مردم مملکت در برابر حقوق یکسان هستند ولی
فقط اتباع داخله میتوانند در مشاغل نظامی و ادارات دولتی مستخدم باشند
مگر مواقعی را که قانون از این قاعده نسبت باتباع خارجه استثنا کند

هفتم — آزادی افراد مردم را این قانون ضمانت می کند هیچکس را
نمیتوان دستگیر نمود مگر بموجب قانون و بترتیبی که قانون معین می کند و غیر از مواقع
در ارتکاب منهیات عمده هیچکس را نباید دستگیر نمود مگر بحکم قاضی که باید گناه یا تقصیر
شخص مقصر در آن حکم تصریح شده و آن حکم را یا در موقع دستگیری یا در ظرف مدت
بیست و چهار ساعت بشخص مقصر ارائه نمایند

هشتم — چون برای هر خیانتی محاکمه مخصوصه هست هیچ مقصری نمیتواند از
محاکمه که باید درباره او حکم نماید تبری جسته بسبب خود بمحاکمه دیگری برود

نهم — هیچ مجازات و قصاصی درباره کسی مجری نمیشود مگر بفتوای
قاضی

قاضی و بحکم قانون

دهم — منزل و خانه هر شخصی در حفظ و امان است در هیچ خانه نمیتوان داخل شد
مگر بحکم قانون و بطریقه و ترتیبی که در خصوص قانون تصریح نموده است

یازدهم — هیچ ملکی را از تصرف صاحب ملک نمیتوان بیرون کرد مگر اینکه
تخلیه آن ملک از برای صاحب ملک برای فوائد عامه باشد و آن نیز بترتیبی است
که قانون معین نموده است که باید قبلاً تعیین خسارت صاحب ملک عادلانه شده
قبل از گرفتن آن ملک عاید دارند

دوازدهم — توقیف اموال مردم بعنوان مجازات ممنوع است

سیزدهم — کشتن مقصرین بهر اسم و رسمی که باشد متروک است

چهاردهم — تحصیل علوم کلیتاً آزاد است تأسیس مدارس بمخارج دولتی باید
بموجب قانون مخصوص باشد

پانزدهم — مطبوعات کلیتاً آزاد است و ممیزی روزنامجات و کتب

مطبوعات

مطبوعات ممنوع است

شانزدهم — اهالی مختارند هر جا که بخواهند بطور ملایمت و سلامت مجلس کنند ولی با خود اسلحه نباید داشته باشند و ترتیباتی را که قانون در این باب مقرر داشته است باید متابعت نمایند

هفدهم — اهالی مملکت مجازند میان خودشان تشکیل کمپانی و شرکت تعاون معموله بنمایند و کسی نمیتواند آنها را از اقدام در این امر ممانعت نماید

هیجدهم — هر مستخدم دولتی که تقصیر کرده باشد فوراً دستگیر شده به ادارات لازمه سپرده خواهد شد در خصوص این اشخاص اراده شورای قاضی و حکم دیوانخانه فوراً لازم نیست ولی هرگاه غیر دولتی تقصیری کرده باشد و بخواهند او را دستگیر و به محاکمات بکشانند قوانینی که در این خصوص نوشته شده است باید رعایت شود

عنوان سوم

در قوای مملکت

تعریف

تعریف قوای مملکت چون این مطالب از اصطلاح ما خارج است مجبور بتوضیح آن هستیم علمای علم سیاست کلیه ترتیبات و تنظیمات امور مملکتی را بسته به سه قوه دانسته اند و این سه قوه را پایه و مایه هر دولتی فرض نموده اند

اول قوه مقننه — این قوه در حال فرنگ ناشی میشود از اطاق وکلا و اطاق سنا و شخص پادشاه یعنی هر قانونی که از برای مملکت مفید باشد در این دو اطاق بمعرض مباحثه آورده و بعد از تصویب باکثریت آراء فرمان صادر نموده بصحه شاه برسانند و آن فرمان بحکم قانون در مملکت باسم سلطان مجری میگردد و تصویب شخص پادشاه و دو اطاق هر سه در باب استقرار هر قانونی مستلزم خواهد بود

دویم قوه اجرائیه — این قوه عبارت است از اداراتی که شخص پادشاه معین میکند بقوانینی و ترتیبی که دو اطاق سنا و اطاق وکلا تصویب مینمایند و این ادارات شامل ادارات پلیس و غیره هستند که کلیه قوانینی که بامضای شاه میرسد یا احکامی که از قضات تمیز نهائی و محاکمات شرعیه بیرون می آید در موقع اجرا میگذارند

قوه قضاوت — قوه مزبور عبارت است از هیئت قضات و رؤسای
محاکمات از هر قبیل چه نظامی و چه تجارتی و غیره که کلیه قوانین شرعیه و عرفیه را
که از طاق وکلا و سنا تصویب و امضا نموده در میان مردم مجری میدارد

برای اداره کردن هر یک از این سه قوه ترتیب مخصوصی است تفریق و جمع این قوه
از یکدیگر مورث اختلافات هیئت دولتها شده است چنانچه هرگاه موضوع این
سه قوه یا اجرای آن به دست و اراده شخص واحد گذاشته شود آن دولت دولت
مستقله و بسته خواهد بود و هرگاه برای هر یک از این قوا ترتیب مخصوص
معین شده و هر یک از دیگری مجزا باشد و حدود آنها معین آن دولت را دولت
معتدله که مشروطه نیز نامیده شده است قوه مقننه موقوف بتصویب طاق
وکلا و مجلس سنا و شخص پادشاه میباشد و ریاست مملکت بیک نفر و یا
خانواده نسلاً بعد نسل داده میشود که از جانب هیئت ملت حافظ قوای مذکوره باشد
و هرگاه ترتیب حکومتی بر نهج مزبور باشد ریاست مملکت در مدت
معین

معین به شخصی که اکثریت آراء منتخبین به او محول شود آن دولت را دولت جمهور
خواهند گفت

قوای مذکوره ناشی از هیئت ملت میباشد چون هر فردی از افراد مملکت بقدر
حق خود در قبول و وضع و اجرای قانون سهیم است پس اجتماع این قوا
یعنی آراء صاحبان قوا موجب توکیل وکلا معین خواهد شد که آن وکلا بالنیابت
سایر وکلاء از طبقات مختلفه قانونیکه لازم است وضع نمایند و بطوریکه شخص
حفظ و مجری دارند

نوزدهم — طریقه بکار بردن قوای مذکوره بطوری است که در ضمن این
فرمان و نظامنامه حاضره مندرج میشود

بیستم — قوه مقننه بکار برده میشود بتوسط پادشاه و مجلس سنا
و طاق وکلا

بیست و یکم — هر یک از این سه شخص میتوانند مؤسس و مبتکر قانونی باشند
دیگر

و لیکن قوانینی که مربوط بخرج و دخل مملکت و یا مخصوص بوزارت جنگ است باید
در اطاق وکلا موضوع بحث و تصویب شده از آنجا به مجلس سنا و بعد به امضای
پادشاه برسد

بیست و دوم   هر قانونی که محتاج بعض ایضاحات و ترجمه و تمامی باشد
باید به مجلس سنا رجوع شود ادارات دولتی حق رای در آن خصوص را ندارند

بیست و سوم   قوهٔ اجرائیه مخصوص شخص سلطان است

بیست و چهارم   قوهٔ قضاوت بواسطه ادارات قضاوت و محاکم انتخابیه
حاصل میشود و کلیه احکام قضات بنام همایون پادشاه بموقع اجرا گذاشته خواهد شد

بیست و پنجم   منافعی که راجع بایالات و بلوکات راجع است باید
مجالس شاوره ایالتی بموجب قوانین مرتبی بحث و تصفیه نماید

فصل اول

در اطاق وکلا و مجلس سنا   و مقننه

بیست و ششم   مبعوثین اطاق وکلاء و سناء انتخاب میشوند از ایالات
و بلوکات نسبت نماینده که از جانب تمام افراد مملکت

بیست و هفتم   در موقعی که اطاق وکلاء و مجلس سنا مفتوح کردند و مشغول
مذاکرات شوند هر کس مجاز است که در آن مجالس برای استماع مذاکرات حاضر شود
و مجلس برای عموم ملت باز است ولی اگر رئیس مجلس یا ده نفر از وکلاء لازم بدانند
که مذاکرات مجلس خصوصیتی داشته و بطور محرمانه باشد مجلس میتواند کسی را بپذیرد لیکن
و اکثریت آراء در آن باب رای بدهد بعمومیت مذاکرات مجلس از قید محرمانه بیرون
خارج خواهد شد

بیست و هشتم   هر یک از این دو اطاق نسبت وکالت وکلاء باید دقت
لازمه بعمل آورده و هر قسم مذاکره که در این ماده بمیان آید تسویه آن فقط بعهده
اطاقین خواهد بود

بیست و نهم   یک شخص در یک زمان نمیتواند در هر دو مجلس که اطاق سنا

و وکلا باشد عضویت داشته باشد

سی ام — اعضای هریک از این دو اطاق از خدمت وزارت هرگاه بماموریت دیگری منتخب شوند و از بابت آن ماموریت مواجب بگیرند فوراً از عضویت در مجلس خلع و خارج خواهند شد و وکالت در مجلس برقرار نخواهند شد مگر اینکه در ثانی از جانب ملت انتخاب شوند

سی و یکم — هریک از این دو اطاق در موقعی که اعضای خود را حاضر کرده شروع بافتتاح می‌کنند قبلاً باید رئیس و نایب رئیس و دفتر مخصوص به اجزاء لازمه منتخب و معین نمایند

سی و دوم — تمام مسائل و مهام مملکت در مجلس مطرح شده باکثرت آراء قطع و فصل خواهد شد مگر آنچه راجع بنظامنامهٔ این دو اطاق و انتخاب وکلا خواهد بود هرگاه در مسئله واحدی آراء در مجلس تعادل نمود آن مسئله مجدداً مطرح مذاکره خواهد گردید و برای دیگر مجلس وکلا و سنا میتوانند در مسائل مذکوره رای بدهند

لازم

لازم است که زیاده بیشتر از نصف عدهٔ اعضا حضور داشته باشند

سی و سوم — رای و عقیده که وکلا در مسائل دارند باید بصورت علنیه نشسته یا ایستاده بگویند در خصوص هر مطلب مهم و قانونیکه به اکثریت آراء واگذار شود هر وکیل باید رای خود را باسم خود بدهد

سی و چهارم — انتخابات وکلا توسط آراء بموجب نوشته محرمانه است که در ظروف معینی می‌اندازند

سی و پنجم — مجلس سنا یا اطاق وکلا علیحده حق رسیدگی و تفتیش را در کلیه مسائل و مهمات دارند

سی و ششم — هر قانونی را اجزاء مجلس جزء بجزء رسیدگی و دقت نموده به اکثریت آراء خواهند گذاشت

سی و هفتم — مجلس سنا حق خواهد داشت در هر مطلبی و مهمی که در اطاق وکلا پذیرفته شده باشد رسیدگی و تفتیش بعمل آورد رد یا مجری سازد

دانی

و همین طور بالعکس

سی و هشتم — مطالبی را که خواسته باشند یکی از این دو اطاق عرض نماید باید توسط شخص مخصوصی که معین میشود ارسال و تقدیم دارند

سی و نهم — اظهارات و مطالبی که از طرف وزراء به اطاق نوشته می شود اطاق مزبور حق دارد بنابر مصالح مقتضیه رد یا قبول نماید

چهلم — هر یک از این دو اطاق حق دارند که در مسائل مذکوره توضیحات از یکدیگر بخواهند

چهل و یکم — اعضای این مجلس در اظهار عقاید و آراء خویش راجع به مصالح عامه مطلقاً آزادند و بهیچوجه کسی حق نخواهد داشت که آنها را منع یا دستگیر یا توقیف نماید

چهل و دوم — در موقعی که این دو اطاق و اعضای آن مشغول مذاکرات باشند بهیچ اسمی هیچ یک از اعضای آنها را توقیف نمیتوان نمود مگر با اجازه و صلاح دید سایر اعضای همان اطاق و اگر هرگاه از یک نفر از وکلا خلاف شرع و قانون

صادر شود از حیثیت خود خارج و توقیف خواهد شد

چهل و سوم — هر اطاق مطابق نظامنامه خود که به آراء مجلس مینویسد تکالیف داخلی خود را منظم خواهد داشت

قسمت اول

اطاق وکلا

چهل و چهارم — مبعوثین اطاق وکلا از جانب اهالی به اکثریت آراء آزاد انتخاب می شوند

۱ — هر آدم بیست و یک ساله که اقلاً یک سال در مملکت متوقف باشد و از رعایای مملکت باشد حق یک رای خواهد داشت

۲ — هر آدم سی و پنج ساله که دارای زن و فرزند یا اقلاً فرزند باشد و معادل پنج فرانک مالیات بدهد باشد حق دو رای خواهد داشت اگر چه آن مالیات هم بتخفیف داده شده باشد

۳ — هر بیست و پنج ساله هم که سالیانه دو هزار فرانک فائده ملک داشته باشد

یا سالیانه یکصد فرانک از اسناد و سهام یک شرکتی یا وجهی که در بانک دارد عایدی داشته باشد حق رأی خواهد داشت

۴ مائیه زن و اطفال صغار جزو ثروت مرد محسوب میشود

۵ هرگاه صاحب رأی دارای مناسبات سابقة الذکر باشد و به علاوه از وزارت علوم تصدیق فراغت تحصیل از علوم عالیه در دست داشته باشد در آن صورت دارای سه رأی خواهد بود

۶ هیچ فردی بیشتر از سه رأی نمیتواند داشته باشد

جهت پنجم قانونی برای تشکیل مجلس انتخاب وکلا در ایالات نوشته خواهد شد که آن مجلس موافق نظامنامه آن قانون مرتب شده تشکیل یابد.

هرکس که موجبات داشتن رأی در او موجود باشد بر دادن رأی خود مطلقاً مجبور است

جهت ششم عده انتخاب وکلای هر بلدی موقوف به جمعیت آن بلد خواهد بود عده تخمین تقریب باید یک نسبت به هزار باشد

جهت هفتم برای اینکه کسی بتواند به وکالت انتخاب شود باید اولاً رعیت مملکت تولد شده باشد ثانیاً دارای حقوق تامه پولتیکیه باشد ثالثاً بیست و پنج سال از عمر او گذشته باشد رابعاً ساکن در مملکت باشد

جهت هشتم اعضای اطاق وکلا برای مدت چهار سال انتخاب میشوند و هر دو سال نصف از شماره اعضا عوض خواهند شد از قرار ذیل

در سال اول نصف از وکلا را برای دو سال و نصف دیگر را برای چهار سال انتخاب می‌کنند بعد از دو سال آن نصف که برای دو سال انتخاب شده برای چهار سال انتخاب گردید و هرگاه اطاق وکلا برای علتی برهم خورد وکلا مجدداً باید انتخاب شود

جهت نهم هر یک از وکلا سالیانه چهار هزار فرانک مقرری خواهند داشت و از کرایه راه آهن از مرکز سمت خودشان معاف میباشند

قسمت دویم

مجلس

مجلس سنا

پنجاهم — اولاً موافق فصل سی و چهارم وکلای مجلس سنا نسبت جمعیت هر ایالتی منتخب خواهد شد ولی بموجب قانون اشخاصی که این طبقه وکلا را انتخاب مینمایند اقلا باید بیست و پنجسال از عمرشان گذشته باشد

پنجاه و یکم — در باب انتخاب وکلای مجلس مقننه مواد ذیل رعایت خواهد شد — در هر ایالتی مجالس مخصوصه برای انتخاب وکلای مقننه انعقاد خواهد یافت — هرگاه یک ایالتی دارای پانصد هزار جمعیت باشد ده نفر وکیل مقننه انتخاب خواهند گردید — و اگر تا یک ملیون جمعیت داشته باشد سه نفر و اضافه بر یک ملیون چهار نفر

پنجاه و دوم — عده اشخاص اطاق مقننه از نصف شماره اعضای اطاق وکلا نمیتواند تجاوز نماید

پنجاه و سوم — اعضای مجلس مقننه برای مدت شش سال منتخب می شوند

و در سر هر چهار سال نصف آن اعضا بطریق سابق الذکر عوض خواهند گردید — اگر مجلس مقننه بعلتی برهم خورد تمام اعضای آن مجبوراً باید منتخب شوند

در حالت وارد بودن شرایط ذیل میتوانند باسم وکیل مقننه منتخب شد

١ از مادر رعیت آن مملکت تولد شده باشد

٢ دارای حقوق تامه پولتیکا باشد یعنی حقوقیکه باتباع دولت تعلق میگیرد بآن تعلق گیرد

٣ در مملکت ساکن باشد

٤ اقلا چهل سال از عمر او گذشته باشد

٥ سالیانه اقلا هزار و دویست فرانک مالیات بده باشد یا در مملکت دارای علاقه باشد که سالیانه دوازده هزار فرانک حاصل داشته باشد یا معادل این مبلغ از حاصل املاک دیگران فائده حاصل نماید — و هرگاه در جمعیتی تمام این صفات اشخاص یافت نشوند هر قدر ممکن باشد از مردمانیکه بیشتر از سایرین مالیات میدهند انتخاب خواهند شد

پنجاه و چهارم   به وکلای مقننه بهیچ اسم و رسم مقرری و مرسومی داده نخواهد شد

پنجاه و پنجم   پسرهای پادشاه از سن هیجده سالگی سمت وکالت مجلس مقننه را دارند ولی بعد از سن بیست و پنج سالگی حق دادن رای خواهند داشت

پنجاه و ششم   هر مجلسی از وکلای مقننه که در غیر از موقع انعقاد و دوایر تکلیف اطاق وکلا منعقد شود آرای آن مجلس باطل خواهد بود

فصل دویم

راجع به شخص همایون پادشاه

و وزراء

پنجاه و هفتم   در دولت مقننه وراثت تاج و تخت همایون پادشاه به اولاد صحیح النسب او میرسد   ولیعهد دولت در موقع ازدواج تصویب جانب پادشاه و مجلس شورا را در انتخاب زوجه خود باید دخیل بدانند